



1995-06-21

221-428-95

Kopia  
Enligt förteckning  
sista sidan

Länsstyrelsen i  
Gotlands län  
1995-07-26

Överklagande har  
ej skett inom fö-  
reskriven tid.

Byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Hammaren  
11, S:t Hansgatan 1 och 3 i Visby

BESLUT

Visby innerstad har bevarat egenarten hos gången tids byggnadsskick och är därför att anse som synnerligen märklig. Fastigheten Hammaren 11 ingår som en välbevarad del av denna bebyggelsemiljö. Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1§ första stycket lag (1988:950) om kulturminnen mm denna fastighet för byggnadsminne (BM).

BM-förklaringen av ovan angivna fastighet skall de omfatta de bägge bostadshusen samt gårdsmuren med grindar enligt bifogade karta.

BYGGNADSBESKRIVNING

På fastigheten finns två sammanbyggda bostadshus, ett mindre i söder och ett större i norr. Den södra byggnaden är ett stenhus i 1 1/2 plan samt källare och tillbyggt garage i suterrängplan. Huset har putsade grå fasader, grå snickerier och tegeltäckt sadeltak med flera takkupor. Huset har tidigare varit stall, men byggdes vid sekelskiftet 1900 om för bostads- och butiksändamål. År 1952 byggdes huset genomgripande om och inreddes med fyra lägenheter. Husets ursprung och framträdande placering i stadsbilden motiverar skyddsföreskrifter för exteriören.

Det norra bostadshuset består av en äldre del i söder och en yngre och ursprungligen lägre del i norr. Huset är uppfört i två våningar med dubbla vindar, varav den nedre inredd. Fasaderna är slätputsade vita med gröna snickerier och taket är täckt med tegel.

Den södra delen inrymmer medeltida delar, bl a två mindre, välvda rum. En äldre byggnad tillvaratogs när stenhuset i två våningar mot S:t Hansgatan uppfördes, troligen mot slutet av 1700-talet. Huset var nästan

kvadratisk med tre fönsteraxlar mot gatan.

Den norra delen byggdes i en våning med vind, samtidigt som eller något senare än nyssnämnda tvåvåningshus. Möjligen är envåningsdelen utförd i etapper. Under 1800-talet slogs byggnaderna samman.

Vid 1900-talets början är byggnaderna en enfamiljs högreståndsbostad med salar, stora rum, åtskilliga kakelugnar och påkostad inredning.

År 1937 gjordes en stor ombyggnad. Den norra byggnaden höjdes så att husen kom att bilda en enhet. Sju lägenheter inreddes och mycket av den fasta inredningen togs bort. Under 1900-talet har någon av de ursprungligen ganska stora lägenheterna ytterligare delats upp, moderniseringar har genomförts mm.

#### SKYDDSFÖRESKRIFTER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2§ samma lag följande skyddsföreskrifter:

1. Ovan angivna byggnader får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller till. Inga förändringar får heller ske vad gäller murverk och stomme, tak- och fasadmateriell eller övrig exteriör utformning. Eventuell uppsättning av exteriöra anordningar som antenner, räcken, brandstegar, skärmtak, altaner, markiser, skyltar, lampor mm skall utföras i samråd med länsstyrelsen.
2. I den norra byggnadens inre får inte göras ingrepp i eller ändring av bärande konstruktioner, medeltida murverk och valv eller fast inredning som spegeldörrar och listverk.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vid underhålls- och reparationsarbeten får endast traditionella och till byggnaden anpassade material och metoder användas. Utförandet skall ske på sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Gårdsmuren mot Mellangatan med smidesgrindar ingår i BM och får ej ändras.

#### FRAMTIDA ÅTGÄRDER

Före underhåll eller restaurering bör kontakt tas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet. Råd om åtgärder ges av länsstyrelsen.

Till beslutet bifogas länsstyrelsens förslag till riktlinjer för framtida upprustningsarbeten.

Även för BM provas bygglovpliktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret bör kontaktas i osäkra fall.

#### EV ÄNDRING AV BM

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot de meddelade skyddsföreskrifterna anses nödvändig av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 kap 14§ lag om kulturminnen mm meddela tillstånd härtill.

#### EV ÖVERKLAGANDE AV BESLUTET

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten, se bilaga formulär C. Beslutet skall enligt 3 kap 1§ lag om kulturminnen mm tillämpas utan hinder av att ev talan förs mot beslutet.

#### BESLUTANDE MM

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Thorsten Andersson.

Föredragande har varit tf länsantikvarie Christian Runeby.

I den slutliga handläggningen har även deltagit förste länsassessorn Nils Strehlenert.

  
Thorsten Andersson

  
Christian Runeby

Kopia

RAÅ

Byggnadsnämnden

Gotlands Fornsal

Kultur- och fritidsnämnden

Kopia av lagakraftvunnet beslut

RAÅ

Inskrivningsmyndigheten

Fastighetsregistermyndigheten

Gotlands Fornsal

Byggnadsnämnden

Planenheten

Länsantikvarien

RIKTLINJER FÖR FRAMTIDA UPPRUSTNINGSPÅRBEITEN (Förslag)

(Observera att ändring som strider mot BM:s skyddsföreskrifter kräver länsstyrelsens tillstånd. Bygglovpliktiga åtgärder prövas i kommunens byggnadsnämnd.)

Vid framtida omputsning bör ren kalkbruk och ren kalkfärg användas. Putsen bör följa murverkets skiftningar. Fasaderna bör i möjligaste mån på sikt rensas från utanpåliggande ledningsdragningar (norra huset, västra fasaden).

Vindskivor av plåt bör avlägsnas. Takteglets yttersta två rader läggs i stället i bruk, utstickande några cm utanför putslivet.

Skorstenarna föreslås putsas över nock.

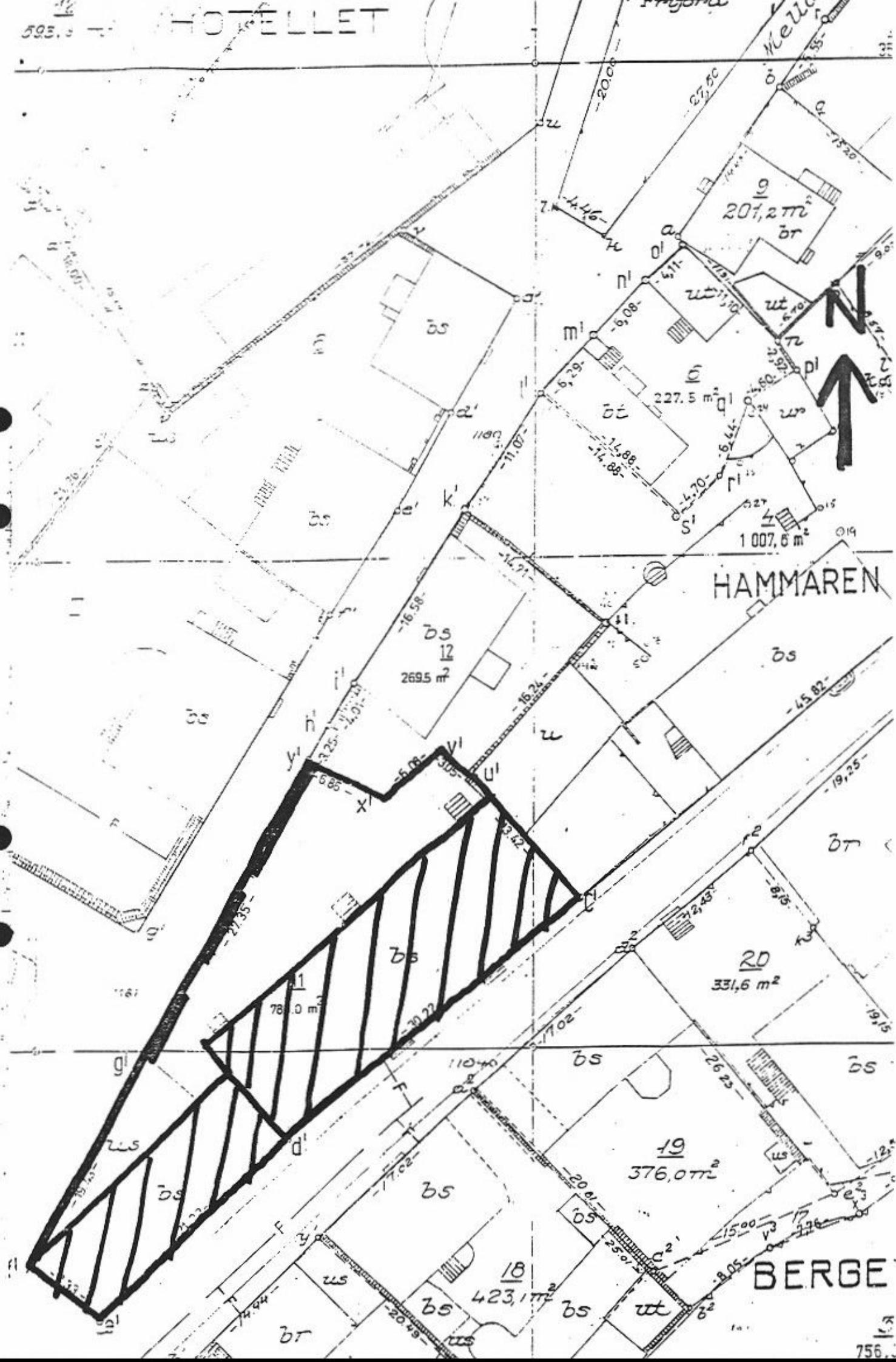
Nockbryggor, snöräcken mm framträder idag på ett mindre lyckat sätt. Genom att måla dem tegelröda, kan nämnda detaljer smälta in bättre i takytorna.

Vid utbyte av stuprör mm, utförs traditionella, falsade plåtarbeten i galvaniserad plåt. Plåten betas av och målas eller lämnas omålade ca två år före målning kan utföras med ren linoljefärg.

Inåtgående fönster i gatuplanet kan vid eventuellt framtida utbyte, ersättas med utåtgående fönster i putsliv.

Dörrsnickerierna på den södra byggnaden kan ersättas med andra i mer tidstroget utförande.

För gatubilden bör utformningen av garaget i sydväst med ovanpåliggande terrass ses över. Utbyte av terrassräcke kan övervägas.



HAMMAREN

BERGE